

vattenvardsforbundet@lansstyrelsen.se
010-2236000

Till
Kommunstyrelsernas ordförande
och kommunchefer
runt Vättern

Gällande markavvattning på Karlsborgs flygplats och eventuell påverkan på Vättern

Kommuner kring Vättern har hört av sig till Vätternvårdsförbundet för att få information och underlag efter Länsstyrelsen i Västra Götalands beslut (dnr. 531-45588/89-2018) angående markavvattning på Karlsborgs flygplats. Frågan gäller hur Vättern påverkas av åtgärden främst gällande PFAS-föreningar. Vätternvårdsförbundet vill härmed informera om sin syn från ett vattenekologiskt perspektiv.

I Vättern uppmäts förhöjda halter av PFOS (ett av många PFAS-ämnen) i framförallt fisk och i vatten, och Vättern uppfyller därför inte miljökvalitetsnormen (MKN) för PFOS enligt *vattendirektivet*. Det finns idag inga juridiska gränsvärden för PFAS i *dricksvatten*, men Livsmedelsverket rekommenderar 90 ng/L som åtgärdsgräns. Vättern ligger under denna gräns (PFOS-halter i Vättern är ca 1.5 ng/L), och det är inte sannolikt att denna gräns för dricksvatten kan komma överskridas i framtiden och på så sätt påverkar Vätterns nyttjande som dricksvattentäkt.

Många PFAS-ämnen är svårnedbrytbara och bioackumulerande, och kommer stanna kvar länge i sjön om inte föroreningskällorna åtgärdas. Det är därför angeläget att åtgärder kring hela sjön genomförs för att sänka PFAS-halterna framöver.

Karlsborgs flygplats har länge varit utpekad som ett av de mest PFAS-påverkade områdena runt Vättern. Länsstyrelsens beslut gäller Fortifikationsverkets ansökan om markavvattning på de s.k. stråkområden kring landningsbanorna. Beslutet betyder att det kommer genomföras åtgärder på flygplatsen: det mest förorenade vattnet från markavvattningen (från den sydvästra banändan) ska renas i en ny reningsanläggning innan utsläpp till Kärnebäcken (Bottensjön, som mynnar i Vättern), och direktpåverkan på Vättern förväntas i förlängningen minska. Dessutom ska det upprättas ett kontrollprogram för att mäta utsläpp till Kärnebäcken (Bottensjön).

På flygplatsen finns så kallade hotspots (brandövningsplatser osv) utanför det område som är aktuell för avvattning nu, och Vätternvårdsförbundet anser att det hade varit bra om möjligheten till sanering av dessa ytterligare områden hade också undersökts, prövats och genomförts samtidigt. Det har dock inte varit möjligt i detta avgränsade ärende. Vätternvårdsförbundets yttrande i ärendet kan ses i länk längst ner på sidan.

Däremot har hela flygplatsområdet hanterats i en parallell ansökan om tillstånd för flygplatsen, och Miljöprövningsdelegationen hos Länsstyrelsen i Västra Götaland har

då beslutat om ett s.k. utredningsvillkor avseende förorening och spridning av PFOS och andra PFAS-föreningar. Utredningsvillkoret omfattar utredning av åtgärder vid både identifierade hotspots och för att minska PFAS-transport via ytvatten, samt ett utökad kontrollprogram och utredning av förslag till gränsvärden för PFOS-utsläpp till Kärnebäcken. Beslutet har överklagats av Försvarmakten och andra aktörer. Vätternvårdsförbundet är mycket angelägen att detta genomförs. Vätternvårdsförbundet har lämnat synpunkter på Försvarmaktens överklagande, se länk längst ner på sidan.

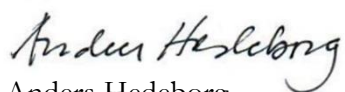
Vätternvårdsförbundet är mycket angelägen att åtgärder för att minska tillförsel av PFAS genomförs *snarast*, och ser Länsstyrelsens beslut om en reningsanläggning och kontrollprogram som ett lämpligt första steg för att hantera utsläpp av miljögifter från flygplatsen. Det är därför både önskvärt och bra för Vättern att åtgärder nu påbörjas!

SAMMANFATTNING

- PFAS-halter är förhöjda i Vättern (dock inte relevant för dricksvattennyttandet) och åtgärder behövs runt hela sjön för att minska tillförseln av PFAS snarast.
- Karlsborgs flygplats är ett av de mest PFAS-påverkade områdena. Länsstyrelsens beslut ang. markavvattning på stråkområdena ställer krav på en reningsanläggning och kontrollprogram. Vätternvårdsförbundet ser det som ett lämpligt första steg för att hantera utsläpp av miljögifter från flygplatsen.
- Vätternvårdsförbundet anser att det hade varit bra om möjligheten till sanering av hotspots (brandövningsplatser osv) och ytterligare områden utanför det området som är aktuell för avvattning hade också undersökts, prövats och genomförts samtidigt.
- Länsstyrelsen har beslutat om bl.a. utredning av åtgärder avseende PFAS-föreningar på hela flygplatsområdet (s.k. utredningsvillkor) i en parallell ansökan om tillstånd för flygplatsen. Vätternvårdsförbundet är mycket angelägen att detta genomförs. Beslutet har överklagats.

Om du har frågor kring PFAS, dess halter och påverkan på Vättern eller generellt om Vätterns miljötillstånd – **hör gärna av dig till oss på Vätternvårdsförbundets kansli!**

Med vänliga hälsningar

Anders Hedeberg
Vice-ordförande

Friederike Ermold
Sakkunnig Vatten

Vätternvårdsförbundets yttrande i ärendet om markavvattning på flygplatsen:
www.vattern.org/.../Yttrande_KarlsborgMA_VVF.pdf

Vätternvårdsförbundets synpunkter gällande Försvarmaktens överklagande av Länsstyrelsens beslut angående tillstånd för Karlsborgs flygplats:
www.vattern.org/.../M906-19_yttrande_MMD_tillstandflygplats_VVF.pdf